

Inicjatywa Komisji Europejskiej dotycząca potencjału zielonej gospodarki w zakresie tworzenia miejsc pracy

W lipcu br. ukazał się komunikat Komisji Europejskiej (COM (2014) 446 final ([Załącznik 1](#)), który określa ramy strategiczne, dzięki którym polityka rynku pracy i rozwoju umiejętności będzie wspierać zatrudnienie i tworzenie miejsc pracy w zielonej gospodarce. Dokument ten przedstawia rozwiązania polityczne i szereg narzędzi w zakresie zatrudnienia i środowiska a także kierunki do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”.

Powszechnie uznaje się, że pomyślne przejście na zieloną, zasobo- i energooszczędną gospodarkę zmieni kształt rynków pracy. Zrozumienie, jakie będą skutki dla rynku pracy, jest zatem konieczne, aby lepiej przewidywać dostosowania strukturalne i zarządzać nimi w odpowiedni sposób¹. I tak np. wdrożenie istniejącego prawodawstwa w dziedzinie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarowania nimi mogłoby doprowadzić do powstania około 580 000 nowych miejsc pracy, przy jednoczesnym otwarciu nowych rynków, lepszym wykorzystaniu zasobów, zmniejszeniu uzależnienia od importu surowców oraz zmniejszeniu obciążenia środowiska².

Wewnętrzna zmiana i przededefiniowanie miejsc pracy będą miały wpływ na sektory charakteryzujące się wysokim poziomem emisji (energetyka, transport, rolnictwo, **budownictwo**, które są odpowiedzialne za znaczną część emisji gazów cieplarnianych w UE)³. Zwiększenie inwestycji w efektywność energetyczną może mieć pozytywny wpływ na tworzenie miejsc pracy w **sektorze budowlanym**.

Jeśli chodzi o całą gospodarkę, przedsiębiorstwa mogą rozszerzyć swoje rynki i tworzyć nowe miejsca pracy, przy jednoczesnym przekształcaniu już istniejących. W latach 2000–2011 efektywność wykorzystania zasobów w UE wzrosła o 20 %. Utrzymanie tego poziomu doprowadziłoby do dalszego wzrostu o 30 % do 2030 r., a także przyczyniłoby się do wzrostu PKB o niemal 1 %, tworząc ponad 2 mln miejsc pracy.

Działania na szczeblu UE w zakresie przejścia na zieloną i zasobooszczędną gospodarkę w obszarze zatrudnienia powinny skupić się na następujących kwestiach:

- niwelowaniu niedoboru wykwalifikowanej siły roboczej;
- przewidywaniu zmian, zapewnieniu przekwalifikowania i wspieraniu mobilności pracowników;
- wspieraniu tworzenia miejsc pracy;
- podniesieniu jakości danych.

Zielona gospodarka ma doprowadzić do stworzenia nowych miejsc pracy i otwarcia nowych rynków, wymagających dostępności kadry wykwalifikowanych pracowników, co oznacza

wspieranie rozwoju umiejętności oraz lepsze przewidywanie zapotrzebowania na nie w sektorach i gałęziach przemysłu.

Wspieranie rozwoju umiejętności

Przejście na przyjazną dla środowiska gospodarkę będzie miało istotny wpływ na:

- zwiększone zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników we wszystkich sektorach,
- przekwalifikowanie zawodowe pracowników w sektorach zagrożonych restrukturyzacją⁴.

Nowe zawody, powiązane z wysokim poziomem innowacji będą wymagały włączenia umiejętności ogólnych, jak również umiejętności z zakresu nauk ścisłych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM) do kształcenia obowiązkowego i wyższego.

Niezbędne będzie również podnoszenie kwalifikacji we wszystkich sektorach i zawodach np. w zakresie nowych materiałów izolacyjnych, nowych podejść do materiałów budowlanych, projektowania, prac inżynierskich, wiedzy na temat regulacji prawnych itp.

Ułatwienie dostosowania siły roboczej i systemów kształcenia i szkolenia wymaga ukierunkowanego działania władz publicznych w celu uniknięcia niedoborów niektórych umiejętności, wsparcia przekwalifikowania zawodowego i zwiększenia zdolności reagowania systemów kształcenia i szkolenia na zapotrzebowanie na nowe umiejętności i kwalifikacje. Wymaga to przeglądu i aktualizacji kwalifikacji oraz odpowiednich programów kształcenia i szkolenia i lepszego ich dostosowania do potrzeb rynku pracy⁵.

Certyfikacja zielonych umiejętności nabytych nieformalnie, przy wsparciu elastycznych szkoleń prowadzących do uzyskania kwalifikacji, może również wspierać przekwalifikowywanie pracowników dotkniętych restrukturyzacją.

Lepsze przewidywanie zapotrzebowania na umiejętności

Zmiany strukturalne w gospodarce wymagać będą nowych umiejętności oraz doprowadzą do powstania nowych zawodów, konieczne jest dokonanie właściwej oceny rozwoju sytuacji w zakresie zatrudnienia i umiejętności w celu ułatwienia przejścia na zieloną gospodarkę i aby zidentyfikować niedobory kwalifikacji, można użyć systemów klasyfikacji, takich jak europejska klasyfikacja umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO)⁶.

Zasadnicze znaczenie ma opracowanie strategii dotyczących gromadzenia informacji, skupiających się na przewidywanym działaniach związanych z rekrutacją oraz na identyfikacji wymaganych umiejętności. Niezbędna w tym zakresie jest ścisła współpraca między rządem, przemysłem, partnerami społecznymi

¹ Cambridge Econometrics, GHK oraz Warwick Institute for Employment Research (2011), *Studies on sustainability issues — Green jobs; trade and labour* (badanie na zlecenie DG EMPL).

² Bio Intelligence Service (2012), *Implementing EU waste legislation for green growth*.

³ Zob. Cambridge Econometrics, and al. (2013), *Employment effects of selected scenarios from the Energy roadmap 2050*, wersja ostateczna sprawozdania dla UE (DG ds. Energii), http://ec.europa.eu/energy/observatory/studies/doc/2013_report_employment_effects_roadmap_2050.pdf

⁴ OECD (2012); ILO (2012); Cambridge Econometrics, and al. (2011), *Studies on sustainability issues — Green jobs; trade and labour*.

⁵ CEDEFOP (2012), *Green skills and environmental awareness in vocational education and training*.

⁶ ESCO -unijna panorama umiejętności, zainicjowana przez Komisję w 2012 r., zawiera przegląd europejskich, krajowych i sektorowych ustaleń dotyczących krótko- i średniookresowych perspektyw w zakresie zatrudnienia i zapotrzebowania na umiejętności

i środowiskiem naukowym. Komisja wspiera rady ds. umiejętności sektorowych i sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, przede wszystkim w sektorze motoryzacyjnym, **budowlanym** i chemicznym.

Komisja w obszarze niwelowania niedoboru kwalifikacji, zamierza:

- współpracować z zainteresowanymi stronami na poziomie sektorowym (w szczególności na poziomie **rad ds. umiejętności sektorowych i sojuszy na rzecz umiejętności sektorowych**), aby zachęcić do gromadzenia informacji na temat zielonych umiejętności oraz umocnić powiązania z **ESCO** i **unijną panoramą umiejętności**;
- wspierać wymianę **dobrych praktyk w zakresie strategii opartych na umiejętnościach w ramach** programu wzajemnego uczenia się europejskiej strategii zatrudnienia **oraz we współpracy z Cedefop (Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego)**;
- wspierać wymianę dobrych praktyk w ramach **europejskiej sieci publicznych służb zatrudnienia**, dotyczących wykorzystania informacji i prognoz dotyczących rynku pracy oraz wspierania partnerstwa ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami w celu lepszego przewidywania zapotrzebowania przedsiębiorstw na zielone umiejętności;
- współpracować ze **wspólnotami wiedzy i innowacji (WWiI)** Europejskiego Instytutu Technologii i Innowacji celem opracowania innowacyjnych modeli edukacyjnych ukierunkowanych na klimat i zrównoważoną energię na poziomie studiów magisterskich i podyplomowych oraz dalszego rozwoju instrumentów tworzenia nowych przedsiębiorstw w celu wspierania przedsiębiorczości związanej z ochroną klimatu;
- wspierać najlepsze praktyki w ramach Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach **wspólnej polityki rolnej**.

Przewidywanie zmian, zapewnienie przekwalifikowania i wspieranie mobilności

Procesy transformacji, w szczególności z upadających do nowych rodzajów działalności, wymagają odpowiednio wczesnego przewidywania i zarządzania nimi. Restrukturyzacja powinna zostać przeprowadzona w sposób społecznie odpowiedzialny, przy zachowaniu kapitału ludzkiego; instytucje rynku pracy muszą przyczynić się do ułatwienia i zapewnienia przekwalifikowania; należy również nadal zwiększać mobilność zawodową i geograficzną.

Przewidywanie zmian i zarządzanie restrukturyzacją powinno obejmować programy ustawicznego doskonalenia umiejętności dla pracowników w danym miejscu pracy a także uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy.

Niektóre inicjatywy sektorowe, takie jak CARS 2020 czy Construction 2020, zostały opracowane, aby wspierać cele efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami, biorąc jednocześnie pod uwagę aspekty dotyczące zatrudnienia i umiejętności.

Dostosowanie instytucji rynku pracy celem ułatwienia i zapewnienia przekwalifikowania

Publiczne służby zatrudnienia coraz bardziej zaangażowane są w strategię i programy dotyczące zielonego zatrudnienia⁷. Skupiają one pracodawców i instytucje szkoleniowe w ramach lokalnych i regionalnych programów ukierunkowanych na osoby bezrobotne i grupy szczególnie wrażliwe i opracowują zachęty do wspierania mobilności geograficznej i zawodowej przez ustanawianie systemów certyfikacji i transferu kwalifikacji oraz prowadzenie baz danych dotyczących potrzeb pracodawców.

Wspieranie mobilności

W pewnych sektorach (np. w **budownictwie**) mobilność przekracza średnią. Komisja ułatwia mobilność wewnątrz UE poprzez europejską sieć zatrudnienia EURES. Podniesienie mobilności będzie również wymagało inwestycji w dostosowanie podaży kompetencji do popytu na nie na rynku pracy na poziomie UE poprzez ESCO oraz dalszych prac w kierunku powstania europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji. Należy poza tym aktualizować profile zawodowe, aby uwzględnić zapotrzebowanie na kompetencje w gospodarce poddanej ekologizacji.

Wspieranie tworzenia miejsc pracy

Należy wykorzystać finansowanie unijne, aby wspierać przejście na zieloną gospodarkę i wspieranie tworzenia zielonych miejsc pracy np. poprzez:

- **przeniesienie ciężaru opodatkowania z opodatkowania pracy na podatki środowiskowe,**
- **zielone zamówienia publiczne**
- **przedsiębiorczość ekologiczną.**

Efektywne wykorzystanie funduszy unijnych

Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (EFSI) są głównym źródłem inwestycji promujących zrównoważony wzrost i tworzenie miejsc pracy. Kluczowe unijne instrumenty finansowe wspierające zapewnienie kwalifikacji, tworzenie miejsc pracy oraz wspierające ekologiczną gospodarkę obejmują:

- **Europejski Fundusz Społeczny (EFS)**, który ma wspierać przekwalifikowanie siły roboczej na potrzeby zielonych miejsc pracy, pomagać w zmniejszaniu niedoboru kwalifikacji oraz ulepszać systemy kształcenia i szkolenia zawodowego (również poprzez dostosowywanie programów nauczania).
- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)**, który wspiera inwestycje w zakresie efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami, odnawialnych źródeł energii, gospodarowania odpadami i gospodarki wodnej, zielonej infrastruktury, konserwacji i ochrony różnorodności biologicznej, ekoinnowacji, infrastruktury edukacji, badań

⁷ DG EMPL (2013), PES to PES Dialogue, *Public employment services and green jobs*.

naukowych, rozwoju technologii niskoemisyjnych i innowacji w tym zakresie.

- **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)**, który wspiera inwestycje w rolnictwo, leśnictwo, środowisko, przedsiębiorczość i infrastrukturę obszarów wiejskich, w tym inwestycje w energię ze źródeł odnawialnych i efektywność energetyczną, zarządzanie zasobami (wodą, odpadami, gruntami itd.) oraz w innowacje.
- Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (**COSME**) oraz „Horyzont 2020”, które mają na celu przyczynienie się do wzrostu gospodarczego i zatrudnienia poprzez wspieranie projektów dotyczących innowacji, w tym energii ze źródeł odnawialnych, efektywności energetycznej, odbudowy ekosystemów i renaturyzacji miast.
- **Program LIFE**, który wspiera pewną liczbę ukierunkowanych innowacyjnych projektów związanych ze środowiskiem i klimatem mających wpływ na miejsca pracy i kwalifikacje, m. in. poprzez mechanizm finansowania kapitału naturalnego i instrument prywatnego finansowania projektów służących efektywności energetycznej.

Przeniesienie ciężaru opodatkowania z opodatkowania pracy na podatki środowiskowe

Dotyczy przeniesienia ciężaru opodatkowania z opodatkowania pracy na opodatkowanie mniej obciążające wzrost, takie jak podatki konsumpcyjne, podatki od majątku i podatki środowiskowe (oraz zlikwidowanie szkodliwych subsydiów), co może zaowocować zarówno wyższym poziomem zatrudnienia, jak i niższymi emisjami i zanieczyszczeniami. W jednej trzeciej państw członkowskich możliwe jest przesunięcie obciążeń podatkowych, zaś kolejna jedna trzecia mogłaby udoskonalić koncepcję podatków związanych z ochroną środowiska⁸.

Wspieranie zielonych zamówień publicznych

Zielone zamówienia publiczne mogą służyć wspieraniu wzrostu w zielonej gospodarce. Nowe unijne dyrektywy w sprawie zamówień publicznych ułatwiają stosowanie etykiet, umożliwiając uwzględnianie procesu produkcji oraz wprowadzając koncepcję kosztu całego cyklu życia, a także umożliwiają większe wykorzystanie zielonych zamówień publicznych, a tym samym zwiększenie wzrostu miejsc pracy.

Wspieranie przedsiębiorczości

Dostęp do finansowania to problem każdego zaczynającego działalność przedsiębiorstwa, również przedsiębiorstw działających w zielonej gospodarce. Komisja, wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, ustanowiła Mechanizm finansowania celem wsparcia między innymi małych i innowacyjnych przedsiębiorstw działających na rzecz różnorodności biologicznej i przystosowania się do zmiany klimatu. Odnotowany niedawno wzrost działań mikrofinansowych w Europie spowodował, że ponad 30 % podmiotów oferujących

mikrokredyty oferuje zielone mikrokredyty, zaś dodatkowe 10 % rozwija obecnie tego rodzaju ofertę⁹.

Gospodarka i przedsiębiorstwa społeczne mają znaczny potencjał tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w takich obszarach jak efektywność energetyczna i energia z odnawialnych źródeł, rolnictwo ekologiczne i

ekoturystyka lub gospodarka oparta na recyklingu.

Zgodnie z ostatnimi danymi, 42 % MŚP ma przynajmniej jednego pracownika związanego z zieloną gospodarką w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi 5 % wzrost od 2012 r. i oznacza ponad 20 mln miejsc pracy w całej UE. Plan działań ekologicznych dla MŚP obejmuje działania mające wspierać zieloną przedsiębiorczość na rzecz innowacyjnych modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym w przedsiębiorstwach przyszłości.

Komisja w obszarze tworzenia miejsc pracy zamierza:

- wspierać opracowywanie **metodyki ocen wpływu inwestycji na umiejętności i zatrudnienie**, zwłaszcza poprzez pomoc techniczną, wymianę najlepszych praktyk, projekty pilotażowe oraz działania w 2014 i 2015 r.;
- wspierać **budowanie potencjału w obszarze zielonych zamówień publicznych** poprzez doradztwo w sprawie ich najlepszego wykorzystania w ramach przyjętych reform dotyczących zamówień publicznych;
- **ułatwić dostęp do finansowania** przedsiębiorstwom społecznym mikrofinansowania w ramach programu na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych;
- zachęcać organizacje szczebla europejskiego do **wspierania wymiany doświadczeń** między podmiotami oferującymi mikrokredyty w zakresie zielonego mikrofinansowania;
- wzmacniać ukierunkowane wsparcie w ramach **Planu działań ekologicznych dla MŚP** poprzez finansowanie na szczeblu unijnym i sieci wspierania MŚP (np. w ramach Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości), szczególnie w przypadku podnoszenia zielonych kwalifikacji pracowników.

Podniesienie jakości danych

W celu podniesienia jakości danych Komisja zamierza:

- zapewnić wsparcie krajowym urzędom statystycznym w zbieraniu danych i opracowywaniu rachunków środowiska w Europejskim Systemie Statystycznym poprzez instrumenty finansowe i szkolenia,
- wzmocnić zastosowanie ilościowych narzędzi modelujących, które umożliwiłyby bardziej szczegółową analizę wpływu rynku pracy na szczeblu UE, państw członkowskich i regionów;

⁸ Komisja Europejska (2013 r.), Tax reforms in EU Member States 2013. Tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability.

⁹ European Microfinance Network (EMN) (2013), *European Green Microfinance. A first look*.

- wspierać monitorowanie polityk w kontekście strategii „Europa 2020”, w oparciu o ramy zatrudnienia i wskaźniki środowiskowe opracowane przez Komitet Zatrudnienia.

Wspieranie dialogu społecznego

Komisja zamierza zachęcić europejskich partnerów społecznych do opracowania dalszych wspólnych inicjatyw w kontekście europejskiego dialogu społecznego, na szczeblu międzybranżowym i sektorowym a także uwzględnienia zaleceń Europejskiej Platformy Efektywnego Gospodarowania Zasobami (EREP) celem zapewnienia dalszego silnego zaangażowania pracowników w sprawy dotyczące zarządzania środowiskowego, zużycia energii i zasobów oraz nowo powstających zagrożeń w miejscu pracy, wspierać prawo pracowników do informacji i konsultacji oraz opracować plany działania dotyczące ogólnosektorowej efektywnej gospodarki zasobami.

Wnioski

Przejście na zieloną i zasobooszczędną gospodarkę jest przede wszystkim okazją do zwiększenia konkurencyjności Europy na arenie międzynarodowej, zabezpieczenia dobrobytu przyszłych pokoleń oraz zapewnienia atrakcyjnych miejsc pracy, może się też przyczynić do wyjścia z kryzysu.

Polityka zatrudnienia i rynków pracy musi odgrywać większą rolę we wspieraniu tworzenia miejsc pracy oraz w dopasowywaniu zapotrzebowania rynku pracy na umiejętności związane z przejściem na zieloną i zasobooszczędną gospodarkę.

Komisja zwraca się do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego i Komitetu Regionów o zatwierdzenie niniejszej inicjatywy w zakresie zielonego zatrudnienia, mającej na celu przyjęcie zintegrowanego podejścia do zrównoważonego wzrostu i zatrudnienia w UE.

mgr inż. Małgorzata Głowacz
m.glowacz@itb.pl

Instytut Techniki Budowlanej

